

Mångfald och jämlikhet för Europa

Årsrapport 2001

Sammanfattning

SV

Förord	2
I Situationen i medlemsstaterna 2001	3
I.1 Rasism och främlingsfientlighet i ett bredare perspektiv	3
I.2 Invandrare, minoriteter och medborgare från andra länder i sysselsättningssektorn	3
I.3 Åtgärder mot diskriminering på arbetsmarknaden/i sysselsättningssektorn	5
I.4 Antidiskriminering, integrering och annan god praxis för mångfald i sysselsättningssektorn	6
II EUMC:s huvudsakliga operativa evenemang	7
II.1 RAXEN	7
II.2 Rundabordssamtal	9
II.3 EUMC:s forskningsprojekt	10
II.4 EUMC:s seminarier	11
II.5 Samarbete med EU-institutioner och andra internationella organisationer	11
II.6 Information, PR och media	13
II.7 Deltagande i konferenser	14
II.8 Övriga publikationer	14
II.9 Webbplats	14
II.10 Styrelse och direktion	15
II.11 Personalinformation	16

FÖRORD

Den allt fastare sammanslutningen av Europeiska stater är enad kring tanken om en inre marknad, r öppen och tillgänglig för alla. Tanken med unionen medför att inre hinder undanröjs och att människors rörlighet och kompetensöverföring främjas inom Europa. På samma gång skall Europa upprätthålla varma och öppna förbindelser med människor utanför denna växande union.

Stärkandet av den inre marknaden kräver att vi undersöker hur människorna i Europa drar fördel av denna process. Under 2001 fokuserade EUMC på denna uppgift genom att undersöka tillgången till och jämlikheten på de europeiska arbetsmarknaderna.

Vår slutsats är att det fortfarande är en bra bit kvar att gå innan Europas arbetsmarknader blir öppna och tillgängliga för alla. Varken den framväxande inre marknaden, eller de enskilda medlemsstaternas marknader har kommit speciellt långt. I Europa finns många exempel på utestängning från arbetsmarknaden och diskriminering vid anställning. Etniska minoriteter och invandrare är arbetslösa i större utsträckning, har mindre säkra arbeten, får lägre lön, befordras i mindre utsträckning, har sämre arbetsvillkor och är mindre rörliga i uppåtgående riktning jämfört med majoritetsbefolkningen. Hindren tycks vara störst när det gäller öppenhet och tillgänglighet.

EUMC kunde samtidigt konstatera att viktiga framsteg gjorts på lokal, nationell och europeisk nivå. De europeiska riktlinjerna för sysselsättning kräver att medlemsstaterna bekämpar diskriminering på arbetsmarknaden, och vi har belyst många användbara lokala och regionala initiativ som tagits för att främja jämlikhet och integrering.

Det är av stor betydelse att få bort orättvisorna inom sysselsättningssektorn för att uppnå social integrering inom andra samhällsområden. Sysselsättning, boende och utbildning hänger nära samman: ett bra arbete gör kvalitetsboende möjligt, vilket i sin tur ger tillgång till bra skolor. Att främja lika behandling vid anställning skulle kunna resultera i en mer jämlik levnadsstandard.

Förutom situationen på arbetsmarknaden har EUMC följt upp de rasistiska våldshandlingar och missförhållanden som drabbat Europa i efterdyningarna av angreppen den 11 september. Detta har förbättrat medvetenheten om religiösa minoriteters rättigheter och behov – grupper som ofta representerar en förbisedd och marginaliserad aspekt av Europas mångfald. Vår övervakningsverksamhet är avsedd att bidra till att uppnå jämlikhet för alla etniska och religiösa grupper. Vi arbetar för ett sammanhängande Europa där alla är delaktiga.

EUMC lyckas bra tack vare det stora engagemanget från anställda, från partner och samarbetspartner. Vi är tacksamma för deras målmedvetna arbete och känner oss säkra på att vi tillsammans kan uppnå konkreta resultat i kampen för jämlikhet i Europa.

Bob Purkiss
EUMC:s styrelseordförande

Beate Winkler
Direktör, EUMC

I SITUATIONEN I MEDLEMSSTATERNA 2001

I.1 Rasism och främlingsfientlighet i ett bredare perspektiv

År 2001 kommer under många år framöver att vara förknippat med den 11 september och det tragiska angreppet på USA, som framkallade en större känsla av rädsla för islam och fientlighet mot muslimer i hela EU¹). Mer allmänna former av rasism och främlingsfientlighet fick ny kraft och aktiverade redan existerande rasistiska och främlingsfientliga attityder och hållningar i Europa. Flera aspekter måste beaktas för att förklara den nu rådande rasismen och främlingsfientligheten.

En förhärskande tolkning bland experter är att den aktuella rasismen, islamofobin, främlingsfientligheten och antisemitismen i Europa är ett resultat av de strukturella förändringarna som äger rum i de postindustriella samhällena. De socioekonomiska förändringarna i Europa har följts av hårdnande attityder mot asylsökande från allmänhetens sida och av ett ändrat politiskt klimat när det gäller erkända flyktingar och andra permanent bosatta invandrare i mottagarländerna.

Orsakerna till den ökade främlingsfientligheten måste också ses i förhållande till en utbredd uppfattning om ett allmänt hot mot samhället. Invandrare och minoriteter har stämplats som "syndabocker" och blivit ett sätt för den enskilde att jaga bortoro för förändring. Medierna har på många sätt haft en motverkande roll och har i några fall haft en tendens att förstärka de rasistiska attityderna istället för att bekämpa dem. Den bild som medierna ger av invandrare och minoriteter som "problem" måste undvikas och goda kontakter mellan majoritets- och minoritetsbefolkningen måste framställas bättre.

Invandring och social harmoni är centrala frågor för de europeiska samhällena och utgör en utmaning för regeringarna. Koncept och strategier måste utarbetas på både kort och lång sikt för att främja och underlätta integreringen av invandrare och minoriteter i olika sociala områden. Att undertrycka rädsla kan leda till aggression, som i sin tur kan övergå i hat mot utomstående, i rasism och antisemitism. Vi måste därför analysera de sociala och politiska förhållandena och utveckla den kompetens som behövs för att hantera rädsla och konflikter.

I.2 Invandrare, minoriteter och medborgare från andra länder i sysselsättningssektorn

MULTINATIONELL ARBETSKRAFT I EU

Sysselsättningssektorn i Europeiska unionen uppvisar en påtaglig blandning av nationaliteter när det gäller arbetskraftens sammansättning. Mönstren av stora invandrar- och minoritetsbefolkningar i de 15 EU-medlemsstaterna avspeglar de senaste decenniernas "pull" och "push"-faktorer: (i) rekrytering av arbetskraft, (ii) den koloniala bakgrunden, (iii) krig och

¹) Se EUMC:s sammanfattande rapport om islamofobi i EU efter den 11 september 2001.

konflikter, (iv) närhet till gränser och (v) de nuvarande svårigheterna utanför EU med att skaffa arbete till växande befolkningar.

Flera icke EU-nationaliteter har blivit stora grupper inom den utlandsfödda arbetskraften, till exempel marockaner och algerier i Frankrike, människor från Surinam, Antillerna och Aruba i Nederländerna, människor från Palop (afrikanska länder med portugisiska som officiellt språk) i Portugal samt människor från Indien, Pakistan, Bangladesh och Västindien i Storbritannien.

Invandrare från Nordafrika, i synnerhet från Marocko, utgör också stora grupper i Belgien, Spanien, Italien och Nederländerna, och turkar utgör en betydande del av arbetskraften i ett antal EU-medlemsstater, däribland Belgien, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Österrike. En annan invandrargrupp som finns i stort antal i flera medlemsstater är före detta jugoslaver, särskilt i Danmark, Tyskland, Italien, Luxemburg, Österrike och Sverige. I enstaka EU-medlemsstater finns andra stora grupper, till exempel albaner i Grekland och i Italien, iranier i Sverige och ryssar och estländare i Finland.

SKILLNADER NÄR DET GÄLLER SYSSELSÄTTNING

Rapporter från de 15 EU-medlemsstaterna visar att det finns en etnisk/rasmässig uppdelning av arbetskraften. Den första allmänna slutsatsen är att invandrare och minoriteter fortfarande är starkt representerade i sysselsättningssektorer där det finns stora säsongsmässiga svängningar, som till exempel inom servicenärings- och jordbruks- och industrisektorn, medan majoritetsbefolkningen i allmänhet har en större andel arbeten inom höginkomstsektorn och tjänar mer pengar än invandrare och minoriteter.

Dessutom ökar konkurrensen om de okvalificerade arbetena mellan invandrargrupperna i EU och nykomlingarna från de östeuropeiska länderna. Detta gäller särskilt Tyskland, Spanien, Irland, Österrike och Portugal. Det största antalet arbetare från Östeuropa med okvalificerade arbeten finns i Tyskland och i Österrike.

Den andra allmänna slutsatsen, som hänger samman med den första, är att arbetslösheten är mycket högre för invandrare och minoriteter än för genomsnittsbefolkningen. Detta gäller särskilt nyanlända invandrare och flyktingar.

Statistiska uppgifter antyder att normen i EU-medlemsstaterna är dubbelt så höga arbetslöshetsprocent för invandrare jämfört med genomsnittet och ännu högre siffror för invandrare från länder med muslimsk majoritet. Detta är till exempel fallet för turkar i Tyskland, albaner, tunisier och marockaner i Italien, iranier och irakier i Finland, iranier i Sverige samt bangladeshier i Storbritannien.

Det bör i detta sammanhang nämnas att man under senare år blivit uppmärksam på den mycket lägre sysselsättningsgraden för utlandsfödda akademiker, vilket visar att kvalifikationer som förvärvats utanför EU inte alltid ges ett erkännande och anses jämförbara med liknande kvalifikationer i EU.

Romerna har betydligt högre arbetslöshet än andra minoritets- och invandrargrupper, enligt rapporterna från Grekland och Spanien. En ond cirkel har observerats för den romska befolkningen i Grekland, där hög arbetslöshet följs av stigande kriminalitet och ökad marginalisering. Den höga arbetslösheten för Resande-folk är särskilt bekymmersam i Irland.

KÖNSSKILLNADER

Förutom en etnisk delning av arbetskraften finns också en könsdelning. Invandrar- och minoritetskvinnor har i allmänhet en lägre sysselsättningsgrad än genomsnittsbefolkningen och jämfört med män från invandrar- och minoritetsgrupper. Den lägsta sysselsättningsgraden finns bland kvinnor från länder med muslimsk majoritet (somaliska och libanesiska kvinnor i Danmark, turkiska kvinnor i Tyskland, nordafrikanska, turkiska och pakistanska kvinnor i Frankrike, algeriska och tunisiska kvinnor i Italien, turkiska och marockanska kvinnor i Nederländerna, irakiska och iranska kvinnor i Finland samt pakistanska och bangladeshiska kvinnor i Storbritannien).

Samtidigt visar rapporterna från Frankrike, Nederländerna och Storbritannien att antalet invandrar- och minoritetskvinnor i arbetskraften har ökat, vilket förklaras vara resultatet av en förändring i attityder och generationsklyftor. I Nederländerna deltar kvinnor från Surinam i arbetskraften i högre grad än kvinnor med nederländsk härstamning.

INVANDRARE UTAN ARBETS- OCH UPPEHÅLLSTILLSTÅND

De industriella förändringarna har inte bara fört med sig att flera arbetsmarknader växt fram, utan också en utveckling mot en informell arbetsmarknad, på så sätt att anställningstillfällena i allt högre grad tenderar att vara tillfälliga, på deltid eller på entreprenad. Inom detta område finns en stor andel invandrare och även ett stort antal invandrare utan arbets- och uppehållstillstånd.

Antalet invandrare utan arbets- och uppehållstillstånd som arbetar inom den ”informella” ekonomin är mycket högt i vissa EU-medlemsstater, till exempel i Grekland, Spanien, Italien och Portugal. I Grekland anses en väsentlig del av alla invandrare, med eller utan arbets- och uppehållstillstånd, ha oreglerade arbeten. I Italien uppskattar man att en tredjedel av invandrarna är anställda på ett informellt sätt. Fenomenet blir mer och mer utbrett i Tyskland, där beräkningarna visar att antalet arbetare utan arbets- och uppehållstillstånd fördubblades mellan 2000 och 2001.

EGENFÖRETAGSAMHET

Det finns uppmuntrande tecken på social rörlighet i uppåtgående riktning på arbetsmarknaden när det gäller företagande. Andelen egenföretagare bland majoritetsbefolkningen är högre än hos invandrar- och minoritetsbefolkningen, men antalet egenföretagare bland invandrarna i EU-medlemsstaterna växer, vilket belysts i Tyskland, Grekland, Sverige och Storbritannien. Antalet egenföretagare bland invandrare har tredubblats i Sverige sedan början av 1990-talet och mer är fördubblats i Tyskland sedan 1982. En ny undersökning i Grekland om entreprenörskap bland utlänningar visar ett ökande antal framgångsrika företag som ägs av etniska minoriteter.

Egenföretagandet bland de asiatiska minoriteterna i Storbritannien är till och med större än hos majoritetsbefolkningen.

1.3 Åtgärder mot diskriminering på arbetsmarknaden/i sysselsättningssektorn

ANMÄLNINGAR OM ETNISK DISKRIMINERING

Den höga arbetslösheten bland invandrare skulle i många länder kunna anses vara indikatorer på diskriminering. Detta avspeglas emellertid inte alltid i de register som finns över anmälningar

om diskriminering, eftersom antalet anmälningar inte är särskilt högt, även om de ökar i medlemsstaterna (där dessa registreras). Ökningen i antalet anmälningar beror till stor del på hur effektivt registrering går till och om det finns någon institution som tar emot anmälningar.

I Nederländerna registrerade de 40 "antidiskrimineringskontoren" totalt 1 300 anmälningar om etnisk diskriminering under 2001, vilket var en ökning med 11 procent jämfört med föregående år. Antalet arbetsrelaterade anmälningar ökade emellertid inte. I Sverige noterade diskrimineringsombudsmannen en ökning av antalet anmälningar, och registrerade 164 klagomål om etnisk diskriminering på arbetsmarknaden under 2001. Ökningen förklarades vara ett resultat av den nya antidiskrimineringslagen för sysselsättningssektorn. Även i Belgien har det specialiserade organet CEOOR noterat att klagomålen ökat på senare år. Det nyligen installerade 114/CODAC-systemet i Frankrike registrerade 808 klagomål med avseende på arbetsmarknaden under 2001, varav 397 rörde tillgång till anställning. I Spanien rapporterade SOS rasism, som för register över etnisk diskriminering, att antalet klagomål har fördubblats flera gånger under de senaste åren.

Det har visat sig att vissa arbetsgivare använder språket som en metod för diskriminering. Rapporter från Danmark och Finland visar till exempel höga krav på behärsksningen av landets språk, även för okvalificerade arbeten, används som skäl tillatt inte anställa invandrare. Det har också noterats att invandrare behandlas olika under ansökningsförfarandet. En återkommande konflikt gäller de huvudbonader som muslimska kvinnor bär på arbetsplatsen (Danmark, Tyskland och Nederländerna).

DOMSTOLSFALL OM ETNISK DISKRIMINERING

Diskriminering och ojämlig behandling inom sysselsättningssektorn hänger ofta samman med rekryterings- och uttagningsförfarandena. Under 2001 påvisades diskriminering på grund av marockansk härkomst i ansökan om lågkvalificerat arbete i tre regioner i Belgien, enligt CEOOR. Ett annat exempel från det specialiserade organet i Belgien rörde en mörkhyad avdelningschef som blev verbalt trakasserad via en mikrofon på företaget. I Frankrike resulterade två domstolsfall i böter för arbetsgivare som på ett tydligt sätt utestängde utlänningar från att söka tjänster. Under 2001 behandlade likabehandlingskommittén i Nederländerna mer än trettio handlingar om diskriminering vid anställning. I hälften av fallen hade arbetsgivaren brutit mot lagen om likabehandling, dessa rörde allt ifrån olika lön och behandling under rekryteringsförfarandet till trakasserier på arbetsgolvet. Fallen klaras ofta upp genom förhandlingar mellan parterna. I Sverige behandlade ombudsmannen 262 fall under 2001, varav 32 löstes genom förlikning.

1.4 Antidiskriminering, integrering och annan god praxis för mångfald i sysselsättningssektorn

2001 var ett år då många regeringsinitiativ fokuserade på sysselsättningssektorn, i linje med det övergripande gemenskapsmålet att modernisera den europeiska sociala modellen²).

HANDLINGSPLANER MOT DISKRIMINERING

Samrådsprocesser inleddes i medlemsstaterna, endera inom regeringen eller tillsammans med den breda allmänheten, med avseende på att omvandla rådsdirektiven till nationell lagstiftning. Nationella handlingsplaner mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering lades fram i Belgien, Irland, Nederländerna, Finland och Sverige under 2001.

²) Employment in Europe 2001. Recent Trends and Prospects. Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för sysselsättning och socialpolitik. Manuskriptet blev färdigt i juni 2001.

I Tyskland lades under 2001 fram ett program (XENOS) för att stödja åtgärder mot utestängning från och diskriminering på arbetsmarknaden och för att främja ömsesidig förståelse genom att stödja gemensamma arbets- och undervisningsprojekt, som riktade sig till grupper av unga människor.

INTEGRERINGSSTRATEGIER OCH PRAXIS

Under 2001 togs många initiativ för bättre integrering av invandrare och minoriteter på arbetsmarknaden och i sysselsättningssektorn till förmån för mångfalden. I Nederländerna beslöt regeringen att ta itu med sysselsättningsituationen för minoriteter med hjälp av lagen om att stimulera minoriteters deltagande på arbetsmarknaden. Lagen kräver att arbetsgivarna ser till att deras personal har samma etniska sammansättning som den omgivande arbetsmarknaden. Det finns inga bestämmelser om påföljder i lagen, ändå var det över 70 procent av företagen som respekterade åliggandena under 2001.

Ett annat exempel på god praxis i Nederländerna är det initiativ som tagits för att skapa fler sysselsättningstillfällen för etniska minoriteter genom ett projekt kallat "Headway for Minorities" (framgång för minoriteter), som visade sig vara framgångsrikt under 2001, och genom projektet "Entrepreneurs achieve more" (entreprenörer uppnår mer). I Sverige gav projektet för jobbmatchning lyckade resultat. Detta projekt är inriktat på att finna jobb som motsvarar kvalifikationerna hos sökande från en etnisk minoritet. Förutom de projekt som initierats av regeringen, startade kvinnoorganisationer i Sverige kampanjen "invandrarkvinnor – en potentiell resurs" i avsikt att uppmuntra invandrarkvinnor att utbilda sig för att ha bättre möjligheter på arbetsmarknaden.

I Tyskland togs ett initiativ för att ändra arbetstillståndet för utländska medborgare i syfte att förbättra integreringen av invandrare och minoriteter på arbetsmarknaden. I Italien gjordes ändringar i den existerande invandringslagstiftningen och "vistelse-mot-arbete-kontrakt" infördes under 2001, vilket hade betydelse för säsongarbetare. Initiativ togs också för att legalisera migrerande arbetslag utan arbets- och uppehållstillstånd i Spanien, Grekland, Italien och Portugal. I Grekland införde regeringen en lag som ger ett stort antal invandrare möjlighet att mantalsskriva sig.

I de flesta medlemsstater togs initiativ för att stödja invandrare i integreringsprocessen och jobsökning. Dessa initiativ omfattade allt ifrån språkutbildning, riktlinjer om kulturell mångfald inom hälsosektorn till specialiserade enheter för att bekämpa etnisk diskriminering och ojämlig tillgång till arbetsmarknaden.

II EUMC:S HUVUDSAKLIGA OPERATIVA EVENEMANG

II.1 RAXEN

Under 2001 avslutade EUMC arbetet med att upprätta nätverket Raxen-, som består av 15 nationella sekretariat, en i varje medlemsstat. De nationella sekretariaten är EUMC:s samordningscentraler på nationell nivå när det gäller att samla in uppgifter och utarbeta analytiska rapporter. De skall upprätta ett nationellt informationsnätverk, som inbegriper samarbete med huvudaktörerna på området, som endera är statliga institutioner, icke-statliga

organisationer, forskningsorgan, specialiserade organ eller arbetsmarknadsparter. På så sätt är de nationella sekretariaten nationella samordnare för insamlingen av uppgifter.

Efter anbudsförfarande erhöll EUMC totalt 21 ansökningar från samtliga medlemsstater. En urvalskommitté bestående av experter på området, företrädare för Europeiska kommissionen och anställda vid EUMC sammanträdde i april 2001 för att bedöma ansökningarna utifrån på förhand fastställda kriterier. I juni 2001 tecknades kontrakt med de 15 nationella sekretariaten som valts (ettårskontrakt, som kan förlängas i upp till tre år). De representerar organisationer av mycket olika slag; i vissa länder är huvudpartnern ett offentligt forskningsinstitut eller ett specialiserat organ, medan den ledande organisationen i andra länder är en icke-statlig organisation. Förteckningen över de valda nationella kontaktpunkterna finns på webbsidan <http://eumc.eu.int/projects/raxen/nfp.htm>

Under 2001 bestod de 15 nationella sekretariaten uppdrag i att samla in uppgifter och att genomföra en kartläggning (i de åtta länder där detta inte gjordes under 2000). Syftet med **insamlingen av uppgifter** är att fastställa de viktigaste aspekterna på rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och direkt och indirekt diskriminering, samt att visa utvecklingstrenderna. Under 2001 var insamlingen av uppgifter fokuserad på fyra prioriterade områden: rasistiskt våld, lagstiftningen, diskriminering vid anställning och på utbildningsområdet. EUMC erhöll resultaten av insamlingen i slutet av 2001.

Vid sidan om insamlingen av uppgifter genomfördes en **kartläggning** i de åtta länder där en sådan inte hade gjorts under 2000. Syftet med kartläggningen är att identifiera och dokumentera allt som är känt, var och av vem, och vilka aktiviteter som har genomförts eller genomförs för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet och antisemitism i varje medlemsstat sedan 1995. Kartläggningen ger en översikt över nationella organisationer eller organ, både offentliga och icke-statliga, som är involverade i kampen mot rasism, främlingsfientlighet och antisemitism, deras aktiviteter, dataarkiv och publikationer i samtliga EU-länder.

Resultaten från kartläggningen i de 15 medlemsstaterna lämnades till EUMC i slutet av 2001 och finns på EUMC:s webbplats. Tillgång till dessa fås endera genom att ladda ned samtliga Excel-blad, som innehåller alla uppgifter land för land, från webbsidan <http://eumc.eu.int/projects/raxen/outcome/mapping/> eller genom att göra en resultatsökning med hjälp av nyckelorden på webbsidan <http://eumc.eu.int/projects/raxen/outcome/mapping/mapping-lars.htm> Alla uppgifter som hittills samlats in samt resultaten från kartläggningen finns nu också på webbplatsen <http://www.raxen.eumc.eu.int> Under 2002 infördes en mer användarvänlig sökmotor.

INSATSER MOT ISLAMOFABI I EU

Efter terrorangreppen i USA den 11 september 2001 bad EUMC de nationella sekretariaten att snabbt utarbeta en rapport om situationen för minoritetsgrupperna (och i synnerhet för den muslimska gruppen) i deras respektive länder, särskilt med hänsyn till följande tre punkter:

- Våldshandlingar eller aggression och attitydförändringar hos EU-befolkningen mot etniska, kulturella och religiösa minoriteter, särskilt mot muslimska grupper, men även mot andra utsatta grupper eller nya typer av offer, som har samband med terrorangreppen i USA.
- God praxis för att minska fördomar, våld och aggression.
- Motåtgärder av politiker och andra opinionsledare, däribland initiativ för att minska polariseringen och motarbeta negativa nationella trender.

Det utarbetades en sammanfattande rapport som visade en ökning av både verbala och fysiska angrepp mot muslimer i vissa länder. Denna rapport offentliggjordes tillsammans med ett pressmeddelande den 4 oktober 2001.

De nationella sekretariatenuppmanades också att utarbeta ytterligare två månatliga rapporter (i slutet av oktober och i slutet av november) och en sammanfattande rapport om hela perioden 11 september-31 december. Den första av dessa rapporter offentliggjordes den 28 november. Alla rapporter om länderna och en jämförande studie över resultaten finns tillgängliga på webbsidan <http://eumc.eu.int/publications/terror-report/index.htm>

II.2 Rundabordssamtal

Utöver de nationella rundabordskonferenserna, som redogörs för nedan, hölls tre särskilda rundabordssevenemang under 2001:

- Den europeiska rundabordskonferensen i Wien den 20-21 september 2001. Företrädare för nationella organisationer för rundabordssamtal från alla EU-medlemsstaterna deltog i konferensen. Seminarierna fokuserade på följande fyra områden: möjligheter till samarbete mellan icke-statliga organisationer, nationella organisationer för rundabordssamtal och privata stiftelser; det europeiska nätverket för information om rasism och främlingsfientlighet (Raxen) och dess interaktion med nationella organisationer för rundabordssamtal; europeiska åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet: direktivet mot rasdiskriminering enligt artikel 13 i Amsterdamfördraget och genomförandeprocessen; de politiska partiernas stadga mot rasism och främlingsfientlighet.
- Ett seminarium för deltagare i rundabordssamtal med temat "interkulturell kompetens" i Wien den 26-27 april 2001. Under den europeiska rundabordskonferensen 2000 blev "interkulturell utbildning" ett centralt tema. Därför anordnade EUMC detta seminarium för ombud och experter från de nationella organisationerna för rundabordssamtal den 26-27 april 2001 i Wien. Syftet var att underlätta utbytet av god praxis på området interkulturell kompetens och utbildning i mångfald. Under särskilda framföranden visades modeller för interkulturell kompetens som sedan diskuterades, vilket underlättade utbytet av god praxis på området.
- Den 11 juni 2001 hölls det första fransk-tyska bilaterala rundabordssamtalet i Freiburg i Tyskland i samband med det 77:e toppmötet mellan Frankrikes och Tysklands statschefer. Representanter för regeringarna, icke-statliga organisationer, specialiserade organ, arbetsmarknadens parter, akademiska grupper, invandrar-/minoritetsorganisationer, samt företrädare för religiösa samfund och för det civila samhället deltog i denna konferens, som omfattade tre seminarier inom följande områden: (i) att förebygga – modeller för interkulturell utbildning för demokrati och tolerans; (ii) stöd åt offer; (iii) bekämpning av diskriminering.

Under 2001 hölls nationella rundabordsmöten i elva medlemsstater: Belgien (flera möten), Danmark ("Baton"-konferensen med över 900 deltagare), Tyskland (två möten), Grekland, Frankrike (månadsmöten), Irland, Nederländerna, Österrike, Portugal, Finland och Storbritannien (två möten).

Tämligen olikartade frågor diskuterades under de nationella rundabordsmötena: registrering av främlingsfientligt våld och rasistiska incidenter, antimuslimska reaktioner efter terrorangreppen, rasism i medierna, åtgärder för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet, lokala traditioner av integrering och tolerans, nya integreringsstrategier, invandrings- och asylopolitik och

sammanhållning inom gemenskapen, genomförande av EU:s antidiskrimineringslagstiftning, samt hur världskonferensen mot rasism skall följas upp.

II.3 EUMC:s forskningsprojekt

Förutom att upprätta nätverk och samla in befintliga uppgifter driver EUMC också forskningsprojekt för att undersöka och analysera omfattningen av, orsakerna till och konsekvenserna av yttringarna av rasism, främlingsfientlighet och antisemitism, samt för att undersöka exempel på god praxis för att bekämpa dessa yttringar. Under 2001 offentliggjorde EUMC resultaten från Eurobarometerundersökningen från maj 2000 och satte igång tre nya projekt, som kommer att avslutas under 2002. Resultaten kommer att offentliggöras och de kan också rekvireras direkt från EUMC eller hämtas på EUMC:s webbplats (<http://eumc.eu.int>).

EUROBAROMETERUNDERSÖKNINGEN 2000

Eurobarometern är Europeiska kommissionens standardverktyg för att regelbundet kontrollera vilka värderingar och attityder som de europeiska medborgarna har. EUMC kompletterade standardutgåvan med en rad frågor om attityder gentemot minoritetsgrupper i EU. Resultaten från opinionsundersökningen bygger på 16 000 direktintervjuer (på omkring en timme var) med medborgare i samtliga medlemsstater. Hela rapporten tillsammans med en specialundersökning om situationen i Väst- och Östtyskland har offentliggjorts på EUMC:s webbplats <http://eumc.eu.int/publications/index.htm>.

INVANDRARNAS ERFARENHETER AV RASISM OCH DISKRIMINERING

Projektet har två syften. Det första är att empiriskt undersöka vilka erfarenheter invandrar- och minoritetsbefolkningen har av rasism och diskriminering i de 15 EU-medlemsstaterna. Det andra syftet är att förbättra jämförbarheten av uppgifter, genom att använda en metod som utvecklats i Danmark, Finland och Sverige som modell för de övriga 12 EU-medlemsstaterna. De två första undersökningarna påbörjades under 2001, en i Italien och en i Nederländerna.

RASISM I LANDSBYGD SOMRÅDEN

Syftet med undersökningen är att beskriva, analysera och jämföra situationen med avseende på rasism och diskriminering i landsbygdsområden – i motsats till tätorter och storstadsområden – i Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater. Undersökningen, som inleds med en inventering av forskningsresultat, kommer att undersöka koncept för rasism i landsbygdsområden, beskriva och analysera utsatta grupper, olika former av rasism och diskriminering, orsaker till och konsekvenser av rasism, och även ge exempel på regeringsinitiativ för att bekämpa rasism och diskriminering i landsbygdsområden.

UTBILDNING I INTERKULTURELL KOMPETENS

Syftet med undersökningen är att undersöka lyckade metoder för utbildning i interkulturell kompetens via Internet. Undersökningen inleds med en inventering över befintliga webbplatser på Internet och en typologi av tillgängliga webbplatser på engelska som riktar sig till barn och ungdomar (mellan 5 och 21 år) samt lärare och utbildare på grundstadien-, högstadien- och gymnasienivå. Webbplatserna utvärderas och analyseras utifrån intervjuer med barn från utvalda mångkulturella miljöer.

II.4 EUMC:s seminarier

Genom att anordna seminarier öppnar EUMC dörren för diskussion och debatt bland externa experter i frågor som är av intresse för EUMC vid utarbetandet av projekt, metoder, strategier och rekommendationer. Under 2001 anordnade EUMC totalt tio seminarier om olika aspekter, av vilka fem rörde insamlingen av uppgifter inom Raxen. Protokollen samt upplysningar om seminarierna finns på EUMC:s webbplats (<http://eumc.eu.int>).

II.5 Samarbete med EU-institutioner och andra internationella organisationer

SAMARBETE MED EU-INSTITUTIONER

Samarbete med Europeiska kommissionen

I början av året undertecknades ett samförståndsavtal mellan Europeiska kommissionen och EUMC. Detta samförståndsavtal fastställer ramarna för de direkta kontakterna och områdena för konkret samarbete med Europeiska kommissionens generaldirektorat. Mer omfattande och lägligt informationsutbyte, stöd inom respektive expertområden och fortsatt deltagande i gemensamma aktiviteter var de huvudområden som fastställdes för samarbetet. Flera möten hölls under året för att följa upp samförståndsavtalet. De generaldirektorat som deltog var huvudsakligen GD Sysselsättning och socialpolitik, GD Rättsliga och inrikes frågor, GD Utbildning och kultur, GD Forskning, GD Utvidgning och GD Yttre förbindelser.

På inbjudan av Europeiska kommissionen deltog också EUMC i följande aktiviteter:

- I en offentlig utfrågning om kommissionens meddelande till rådet om skapandet av ett säkrare informationssamhälle (COM 890/2000).
- I ett seminarium vid kommissionen om framtiden för Europeiska unionens handlingsplan för att främja en säkrare användning av Internet.
- I två möten i programkommittén för gemenskapens handlingsplan mot rasism och främlingsfientlighet.
- I tvärtjänstgruppen "Mainstreaming Anti-racism" (integrering av kampen mot rasism).
- I det förberedande mötet inför världskonferensen mot rasism.
- I ett möte inom GD Utvidgning med kontaktpunkterna för frågor som rör romerna.
- I ett antal konferenser anordnade av GD Forskning, enheten för förbättring av den socioekonomiska grunden, särskilt konferensen "Racism and xenophobia: Key issues, mechanisms and Policy opportunities".
- Genom att bidra till kommissionens förslag till rambeslut om bekämpning av rasism och främlingsfientlighet och med expertrådgivning till utskottet i Europaparlamentet som behandlar detta förslag.

Samarbete med Europaparlamentet

EUMC deltog i olika möten och utfrågningar i Europaparlamentets utskott, i synnerhet i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och även i andra utskott och politiska grupper på begäran av Europaparlamentet och EUMC. EUMC presenterade sin årsrapport för Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor.

EUMC bidrog till Europaparlamentets rapport 2000 om situationen i fråga om de grundläggande rättigheterna i EU, som utarbetats av utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor.

Samarbete med Regionkommittén

Några medlemmar i Regionkommittén besökte EUMC i Wien som ett led i utarbetandet av en rapport om EUMC:s verksamhet. Sedan dess har samarbetet med Regionkommittén stadigt ökat. EUMC har inbegripit regionala och lokala myndigheter inom ramen för sina aktiviteter så att information både delges till och hämtas från regionala och lokala myndigheter.

EUMC presenterade resultaten av sin undersökning om situationen för muslimska grupper i fem europeiska städer för Regionkommittén. Detta var ett exempel på gemensamma aktiviteter, som Regionkommittén uppmuntrade till i sitt yttrande. Undersökningen framhävde också betydelsen av det arbete som görs i hela Europa på det lokala planet.

Förbindelser med EU-medlemsstaternas regeringar

EUMC bad EU:s regeringar att utnämna kontaktpersoner i syfte att förbättra samarbetet och informationsutbytet mellan EU:s regeringar och EUMC. Samarbetet skall i synnerhet utgöra ett stöd vid upprättandet av Raxen-nätverket och i dess arbete på nationell nivå, utgöra ett forum där frågor som till exempel jämförbarheten av uppgifter kan diskuteras, bidra till att förbättra utbytet av god praxis mellan medlemsstaterna och behandla förfrågningar, samt förbättra den allmänna samordningen och utbytet av information under EUMC:s arbete med årsrapporten. I slutet av året hade EUMC fått svar av EU-regeringarna om utnämningarna och kommer att vara värd för det första mötet med de utsedda kontaktpersonerna i början av 2002.

SAMARBETE MED ANDRA INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Samarbete med Europarådets europeiska kommission mot rasism och intolerans (ECRI)

EUMC och ECRI höll ett gemensamt möte i Wien för att se över och bedöma sitt samarbete och för att identifiera ytterligare kompletterande aktiviteter på medellång till lång sikt. Vid mötet gjordes en bedömning av utvecklingen mellan organisationerna och riktlinjer drogs upp för hur samarbetet kunde stärkas. De frågor som diskuterades var bland annat utvidgningen av Europeiska unionen (EU), politisk utveckling inom det bredare område som Europarådet omfattar, med särskild tyngdpunkt på de 15 EU-medlemsstaterna och kandidatländerna, samt kommande projekt.

Huvudaktiviteterna som fastställdes för att stärka samarbetet är bland annat följande: anordnande av gemensamma EUMC/ECRI rundabordssamtal, ECRI:s deltagande i rundabordssamtal anordnade av EUMC och EUMC:s deltagande i rundabordssamtal anordnade av ECRI, i synnerhet i kandidatländerna; deltagande i specifika tematiska seminarier; fastställande av kompletterande arbetsprogram. Det beslöts också att samarbetet på operativ nivå skulle ökas och att de anställda inom de båda organisationerna skulle sammanträda på operativ nivå en gång om året.

Ett EUMC/ECRI rundabordssamtal anordnades i Grekland om de politiska partiernas stadga för ett icke rasistiskt samhälle.

Det gemensamma projektet om romska kvinnor och tillgången till hälsovård fortsätter att vara huvudinriktningen för samarbetet mellan EUMC, ECRI och OSSE. Det hölls möten under året för att färdigställa projektförslaget och starta aktiviteter med anknytning till projektet.

EUMC deltog också i vårmötet i Europarådets expertgrupp för romer/zigenare. Samarbetet med OSSE fortsatte med en EUMC-presentation vid det extra mötet om den mänskliga dimensionen och främjande av tolerans och icke-diskriminering.

Arbetet tillsammans med FN

EUMC deltog i de två förberedande mötena och i mötet i den öppna arbetsgruppen inför FN:s världskonferens mot rasism, som hölls mellan sessionerna hela året i Geneve. Vid själva världskonferensen i Durban i Sydafrika deltog två personer från EUMC som del av Europeiska gemenskapens delegation. EUMC:s roll var att inom sina verksamhetsområden ge expertstöd åt Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater under förhandlingarnas gång. EUMC hade riktat uppmärksamheten på följande specifika områden: behovet av bättre datainsamling, bättre regionalt samarbete, inrättande av institutionella mekanismer för att övervaka rasism samt bättre samordning mellan de internationella organisationerna för att säkerställa att rasism och de aktuella yttringarna därav bekämpas effektivt.

EUMC deltog i FN:s internationella samrådskonferens om religionsfrihet och icke-diskriminering i Madrid. Konferensen hölls i samarbete med FN:s särskilda rapportör om religiös intolerans och med den spanska regeringen.

EUMC inledde också ett samarbete med FN:s kommitté mot rasdiskriminering (CERD) med anledning av att EUMC svarade på dess begäran om information och dokumentation som EUMC utarbetade.

II.6 Information, PR och media

Under 2001 arbetade EUMC vidare på att synliggöra sin verksamhet för de viktigaste målgrupperna och för allmänheten. Mediabevakningen av EUMC:s aktiviteter var betydande under hela året och det stora intresset från allmänheten avspeglade sig också i en väsentlig ökning av antalet besökare på EUMC:s webbplats. Många journalister har värderat EUMC som en viktig källa till uppgifter och upplysningar om rasism, främlingsfientlighet och intolerans i samband därmed, och under 2001 var EUMC:s anställda i kontakt med över 300 journalister på telefon, vid besök på centrumet, vid mediakonferenser och olika evenemang runtom i Europa. Totalt över 1 000 artiklar som hänvisade till information från EUMC publicerades i tidningar, tidskrifter, nyhetsblad och på webbplatser, framförallt i EU:s medlemsstater. EUMC deltog också i omkring 100 intervjuer i radio och tv-stationer över hela Europa.

Fem större mediakonferenser handlade om lanseringen av Eurobarometerundersökningen (i Bryssel och Berlin), en gemensam publikation "Funding Minorities and Multiculturalism in Europe" i samarbete med European Foundation Centre (Stockholm) och årsrapporten för 2000 (i Bryssel och Wien). Därutöver offentliggjorde centrumet 16 pressmeddelanden under året. Dessa innehöll huvudsakligen information om EUMC:s verksamhet och resultaten av dess arbete, samt betonade nödvändigheten av vaksamhet och tolerans i Europa i frågor som rör rasism och främlingsfientlighet.

II.7 Deltagande i konferenser

EUMC strävade efter att aktivt medverka och delta i olika relevanta konferenser om rasism och främlingsfientlighet. För att ge några exempel deltog företrädare från EUMC i Stockholms Internationella Forum "I kamp mot intolerans" i januari, det årliga mötet i Foundations for Europe i maj, det fransk-tyska toppmötet i juni, FIFA:s konferens mot rasism i juli, FN:s världskonferens mot rasism i september, den första europeiska B'nai Brith-konferensen i november, mediakonferensen CivisEurope i november, och i evenemang och konferenser anordnade av det svenska och det belgiska ordförandeskapet under loppet av 2001. Vidare var EUMC:s anställda närvarande i omkring 110 konferenser, möten, seminarier och utfrågningar med icke-statliga organisationer och vid universitet och institutioner av socialpolitisk relevans, vilket understryker EUMC:s roll som en nätverksorganisation och en drivkraft i kampen mot rasism och främlingsfientlighet. Dessutom tog EUMC emot 840 gäster från politiska partier, offentliga myndigheter, universitet, internationella institutioner och skolor, som besökte centrumet i Wien för att få information om EUMC:s målsättningar och aktiviteter.

II.8 Övriga publikationer

Under 2001 gav EUMC ut ett antal publikationer, däribland följande:

- Annual Report 2000
- Attitudes towards minority groups in Europe (Eurobarometerundersökning)
- Funding minorities and Multiculturalism in Europe: Directory on combating racism and xenophobia (tillsammans med European Foundation Centre)
- Tackling intercultural conflicts: Finding approaches to solutions
- Anti-Islamic reactions within the EU after 11 September 2001 (utgåva 1 och 2)
- Situation of Islamic Communities in five European Cities
- Rapport om det fransk-tyska rundabordssamtalet

EQUAL VOICES

Under 2001 utkom EUMC:s tidskrift Equal Voices i ett nytt format och i en upplaga på 5 000 exemplar. Den kvartalsvis utkommande tidskriften är på 32 sidor och ger information om aktuella händelser och aktuell utveckling, forskningsresultat och koncept för god praxis i medlemsstaterna.

EUMC NEWS

Nyhetsbrevet EUMC News lanserades i februari 2001 i avsikt att snabbt offentliggöra noggrann information och nyheter om initiativ som tagits av EUMC. Det ger också information om utvecklingen på området diskriminering, rasism och främlingsfientlighet på europeisk nivå och inom de 15 EU-medlemsstaterna. Nyhetsbrevet distribueras till 4 000 läsare.

II.9 Webbplats

Under 2001 levererade EUMC:s webbplats grundläggande information om centrumet, dess arbete och resultat. Webbplatsen har visat sig vara ett användbart verktyg för snabb informationsspridning och är ett utmärkt instrument för att hämta denna information. Under andra hälften av 2001 fördubblade EUMC den mängd information som kunde nås via Internet. Denna information fanns tillgänglig på engelska, och i allt högre grad i fransk och tysk översättning. I vissa fall fanns informationen på andra officiella språk.

För att hantera denna nya mängd information finns ett verktyg på EUMC:s webbplats som gör det möjligt för besökarna att minimera den tid som behövs för att identifiera och finna den senaste informationen. På webbsidan "last update" (<http://eumc.eu.int/general/lastupdate.htm>) finns en förteckning i kronologisk ordning över all den information som finns samlad på webbplatsen. En länk vid den specifika informationen ger möjlighet till åtkomst.

I januari hade webbplatsen i genomsnitt 233 besökare dagligen (4 096 träffar). Totalt hade EUMC:s webbplats 109 289 besökare (1 780 476 träffar) under 2001, jämfört med 70 998 besökare (1 011 914 träffar) under 2000.

II.10 Styrelse och direktion

Styrelsen fattar beslut om centrumets aktiviteter och dess årliga budget. Den är också ansvarig för spridningen av årsrapporten samt för slutsatserna och expertutlåtandena i denna. Styrelsen består av 18 ledamöter: oberoende personer som utsetts av var och en av EU:s medlemsstater samt en företrädare vardera från Europaparlamentet, Europarådet och Europeiska kommissionen. Varje ledamot har en suppleant som är utsedd på liknande sätt. Styrelsen sammanträdde tre gånger under 2001. Sammansättningen var följande:

	Ledamot	Suppleant
Belgien	Johan LEMAN	Ingen utsedd under 2001
Danmark	Ole ESPERSEN	Morten KJAERUM
Tyskland	Joachim GAUCK	Barbara JOHN
Grekland	Petros STANGOS	Perikles PANGALOS
Spanien	Juan de Díos RAMÍREZ-HEREDIA	Joaquín ALVAREZ DE TOLEDO
Frankrike	Guy BRAIBANT	Martine VALDES-BOULOUQUE
Irland	Seamus CULLIMORE	Anastasia CRICKLEY
Italien	Francesco MARGIOTTA BROGLIO	Diego UNGARO
Luxemburg	Victor WEITZEL	Ingen utsedd under 2001
Nederländerna	Ed VAN THIJN	Paul B. CLITEUR
Österrike	Stefan KARNER	Peter J. SCHEER
Portugal	Francisca Eugénia DA SILVA DIAS VAN DUNEM	Carlos Manuel SOARES MIGUEL
Finland	Kaarina SUONIO	Tom SANDLUND
Sverige	Helene LÖÖW	Agneta LINDELÖF
Förenade kungariket	Robert PURKISS	David WEAVER / Naina PATEL

Europaparlamentet	Ludwig STEINER	Michèle LINDEPERG
Europarådet	Joseph VOYAME	Jenö KALTENBACH
Europeiska kommissionen	Fay DEVONIC	Adam TYSON

Direktionen består av styrelsens ordförande och vice ordförande samt högst tre andra styrelseledamöter, varav den person som utses av Europarådet och Europeiska kommissionens representant är ex officio-ledamöter. Den tredje ledamoten väljs av styrelsen.

Direktionen följer och övervakar EUMC:s arbete och förbereder mötena i styrelsen tillsammans med EUMC:s direktör. Direktionens sammansättning år 2001 var följande:

Ställning	Namn
Ordförande	Robert PURKISS
Vice ordförande	Petros STANGOS
Ledamot	Helene LÖÖW
Ledamot	Fay DEVONIC
Ledamot	Joseph VOYAME

II.11 Personalinformation

ADMINISTRATIV INFORMATION

Förordningen om EUMC:s rådgivande kommitté för upphandling och avtal ändrades för andra gången. Rådgivande kommittén för upphandling och avtal är ett internt organ som kontrollerar förfarandena innan EUMC tecknar avtal om externa projekt eller tjänster för belopp över 46 000 euro. Kommittén utarbetade sin andra årsrapport: den sammanträdde 6 gånger under 2001 för att ge sitt yttrande om tilldelningen av EUMC-kontrakt.

De interna bestämmelserna granskades och bearbetades för att de skulle bli tydliga och användarvänliga.

Disciplinkommittén som tillsattes år 2000 sammanträdde en gång under 2001.

I slutet av 2001 tog direktören ett beslut om att inrätta en strategienhet inom EUMC, vilket skulle verkställas från och med början av 2002.

Den 10 maj 2001 offentliggjordes Headquarters Agreement mellan EUMC och Republiken Österrike.